

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
роботи і міжнародних зв'язків

 Інна АНДРУШКО

«30 » 08 2024 р.

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

**«ХІРУРГІЯ, В Т.Ч. ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ. Практика (підготовка до ОСП(К)І)», Розділ
«Хірургія. Практика (підготовка до ОСП(К)І)»
у вибірковому блоці «Профіль Загальна практика – сімейна медицина»**

Спеціальність	222 Медицина
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Медицина», 2022
Навчальний рік	2024-2025
Кафедра	Хірургії №1
Лектор	
Контактна інформація	surgery1@vntmu.edu.ua вул. Пирогова, 46, м. Вінниця
Укладач силабусу	Кривецький В.Ф., к.м.н., доцент

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Вибіркова
Код дисципліни в ОПП	ВБ1.5 // дисципліна професійної підготовки
Курс/семестр	6 курс (XI або XII семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	180 годин /6 кредитів ЄКТС
Кількість змістових модулів	1
Структура дисципліни	Практичні заняття – 96 год Самостійна робота – 84 год
Мова викладання	Українська
Форма навчання	Очна (або дистанційна згідно наказу)

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Відповідно до робочого навчального плану ВНМУ ім. М.І. Пирогова для спеціальності 222 «Медицина», дисципліна «Хірургія» в т.ч. Дитяча хірургія у загальній практиці. Практика (підготовка до ОСП(К)І), а саме розділ «Хірургія у загальній практиці. Практика (підготовка до ОСП(К)І)» є складовою вибіркового блоку «Профіль Загальна практика - сімейна медицина» освітньо-професійної програми «Медицина», циклу професійної підготовки магістра медицини, розрахована на 6 кредитів, які здобувачі освоюють протягом XI або XII семестрів на 6 році навчання за цикловою системою.

Предметом вивчення цього курсу є: розпізнавання, трактування та диференціювання основних симптомів і синдромів в хірургічній клініці; етіологія, патогенез, морфологія, класифікації, клінічні прояви хірургічних хвороб та викликаних ними ускладнень; лабораторні, інструментальні, променеві методи діагностики та трактування їх результатів; діагностичні та диференційно-діагностичні критерії нозології хірургічного профілю; методи консервативного та інвазійного лікування включно із умовами та показами до їх застосування та наданням невідкладної допомоги; способи профілактики та реабілітації пацієнтів.

Передреквізити Нормальна анатомія, гістологія, цитологія та ембріологія (будова внутрішніх органів на різних рівнях, їх синтопія, скелетотопія, кровопостачання, лімfovідтік та іннервація; формування органів і систем в онтогенезі); фізіологія (функції органів та систем, умови їх реалізації та взаємозалежність); патологічна анатомія, патологічна фізіологія (морфологічні та функціональні порушення в органах і системах при різних типах патологічних процесів та вадах, їх взаємозв'язок, перебіг, прояви, способи припинення); мікробіологія, імунологія (основні збудники хірургічних хвороб, їх властивості, фактори агресії, методи ідентифікації; специфічні та неспецифічні чинники місцевого та системного захисту); пропедевтика внутрішньої медицини (методи фізикального обстеження та додаткової діагностики пацієнта, типові зміни при хірургічних захворюваннях), радіологія (види, принципи застосування методів променевої діагностики, симеотика хірургічних хвороб та їх ускладнень), внутрішня медицина (етіологія, патогенез, клініка, медикаментозне та фізіотерапевтичне лікування хвороб внутрішніх органів), фармакологія, клінічна фармакологія (групи препаратів, що використовуються в хірургії та правила їх застосування), загальна хірургія з топографічною анатомією і оперативною хірургією (організація хірургічної допомоги, деонтологія і догляд за хворими хірургічного профілю; вчення про рану, гемостаз; основи трансфузіології; хірургічна інфекція, асептика й антисептика; синтопія, скелетотопія внутрішніх органів, операційні доступи та основні види хірургічних втручань). Okрім того, засвоєння предмета передбуває в тісній взаємозалежності з вивченням

усіх дисциплін хірургічного профілю (анестезіологія та інтенсивна терапія, дитяча хірургія, нейрохірургія, оториноларингологія, травматологія-ортопедія, тощо)

Мета курсу та його значення для професійної діяльності: Метою курсу є формування здатності використовувати набуті знання, уміння, навички, загальні і спеціальні компетентності, а також складові наукового пошуку для вирішення професійних задач діяльності лікаря в галузі охорони здоров'я, сфера застосування яких передбачена визначенням переліком синдромів, захворювань і невідкладних станів хірургічного профілю, трактування результатів лабораторних та інструментальних досліджень, виконання маніпуляцій з відповідного профільного списку.

Постреквізити Вивчення курсу необхідне для удосконалення знань та навичок здобувачів з синдромної діагностики хвороб, диференційного діагнозу, розпізнавання невідкладних станів, трактування результатів додаткових методів досліджень, вибору раціональних методів консервативного та інвазійного лікування включно із умовами та показами до їх застосування та наданням невідкладної допомоги, способів профілактики та реабілітації пацієнтів, виконання ряду медичних маніпуляцій.

Результати навчання.

По завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

Знати:

- сучасні концепції вітчизняної та зарубіжної теоретичної та практичної хіургії;
- основні симптоми та синдроми в хіургії;
- етіологію, патогенез та класифікацію хірургічних захворювань;
- клінічну картину, методи діагностики та результати лабораторного та інструментального дослідження у хірургічних хворих;
- диференціальну діагностику хірургічних захворювань;
- сучасні методи та алгоритми консервативного та оперативного лікування хірургічних хвороб в межах навчальної програми;
- після операційний нагляд та реабілітацію хірургічних захворювань;
- фактори ризику виникнення ускладнень у хірургічних хворих; невідкладну медичну допомогу при ургентних хірургічних захворюваннях і станах.

Вміти:

- трактувати етіологію, патогенез та класифікацію хірургічних захворювань;
- розпізнавати за клінічною картиною основні хірургічні захворювання;
- визначити методи діагностики та трактувати результати лабораторного та інструментального дослідження;
- проводити синдромну та нозологічну диференційну діагностику захворювань хірургічного профілю;
- складати алгоритми та схеми консервативного та хірургічного лікування вказаних захворювань;
- призначати післяопераційне лікування та проводити реабілітацію хворих з хіургічною патологією;
- ідентифікувати фактори ризику виникнення ускладнень у хірургічних хворих;
- надавати медичну допомогу при невідкланих станах хірургічного профілю згідно вимог освітньої програми «Медицина»;
- виконувати лікарські маніпуляції хірургічного профілю згідно вимог освітньої програми «Медицина»;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у хіургії;

3.Зміст та логістика дисципліни

Модуль «Хірургія, в т.ч. дитяча хірургія», Розділ «Хірургія»	XI або XII семестр 180 год. / 6 кред.	<p>Лекції не передбачені</p> <p>Практичні заняття</p> <p>Тема 1. Синдром гострого живота. Діагностика, диференційна діагностика і лікувальна тактика. Диференційна діагностика гострих захворювань органів черевної порожнини.</p> <p>Тема 2. Синдром болю в промежині і прямій кишці. Діагностика і принципи лікування проктологічної патології</p> <p>Тема 3. Синдроми блювоти та порушення акту дефекації. Хірургічні ускладнення у хворих з інфекційною патологією. Кишкова непрохідність. Диференційна діагностика між гострими хірургічними та інфекційними захворюваннями.</p> <p>Тема 4. Деструктивний панкреатит, його ускладнення та наслідки.</p> <p>Тема 5. Локальні та розповсюджені гнійно-запальні процеси органів черевної порожнини та очеревини</p> <p>Тема 6. Синдром жовтяниці. Диференційна діагностика. Механічна жовтяниця</p> <p>Тема 7. Синдром кровотечі з травного тракту</p> <p>Тема 8. Травми живота. Симптоматика пошкодження органів черевної порожнини та заочеревинного простору. Інструментальні методи діагностики. Лікувально-діагностична тактика.</p> <p>Тема 9. Синдром набряку, болю та хронічної ішемії нижніх кінцівок. Диференційна діагностика, хірургічний аспект. Принципи лікування. Профілактика тромбоемболічних ускладнень в хірургії</p> <p>Тема 10. Сучасні методи діагностики та лікування захворювань дихальної системи. Синдроми болю в грудях, дихальної та недостатності. Хірургічна патологія легень та плеври.</p> <p>Тема 11. Пошкодження органів грудної порожнини</p> <p>Тема 12. Синдром дисфагії. Диференційна діагностика та лікування захворювань стравоходу, середостіння і діафрагми</p> <p>Тема 13. Відпрацювання практичних навичок</p> <p>Тема 14. Місцева та генералізована хірургічна інфекція. Синдром системної запальної відповіді у хірургічних хворих. Інфекційні ускладнення бойової травми.</p> <p>Тема 15. Невідкладні стани у хірургічних хворих. Геморагічний, інфекційно-токсичний шок. Абдомінальний компартмент-синдром.</p> <p>Тема 16. Основи трансплантології</p> <p>Підсумкове заняття</p>
---	---	--

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння наступних **практичних навичок та професійних вмінь**:

1. Зібрати анамнезу у хірургічного хворого.
2. Провести фізикальне обстеження хворого: огляд, перкусія, пальпація, аускультація.
3. Інтерпретувати загальні аналізи сечі, крові, біохімічні аналізи крові, коагулограму.
4. Визначити групову приналежність крові
5. Визначення сумісності крові по групі та резус-фактору.
6. Методика проведення біологічної проби.
7. Підготувати систему для переливання крові та КЗР.
8. Правильно оцінити характер, вираження болю в животі та його іррадіацію;
9. Правильно оцінити наявність, локалізацію та ступінь вираження болючості та напруження м'язів передньої черевної стінки та поперекової ділянки;
10. Вибрати з даних анамнезу найбільш характерні ознаки гострого апендициту, холециститу, панкреатиту, защемленої грижі, перитоніту, кишкової непрохідності, перфорації порожнистого органу, шлунково-кишкової кровотечі;
11. Виявити та оцінити інфільтрат в черевній порожнині;

12. Виявити вільний газ в черевній порожнині;
13. Виявити вільну рідину в черевній порожнині;
14. Виявити та оцінити жовтяницю, пігментацію шкіри від застосування грілок, розширення вен передньої черевної стінки;
15. Встановити наявність або відсутність синдрому полі органної недостатності, (дисфункції): гострої дихальної недостатності, гострої серцево-судинної недостатності, гострої печінкової недостатності, гострої ниркової недостатності, гострої недостатності шлунково-кишкового тракту, енцефалопатії
16. Оцінити приблизний об'єм крововтрати при гострій кровотечі
17. Виявляти та правильно оцінити симптоми Волковича-Кохера; Ровзинга; Ситковського; Волковича; Бартом'є-Міхельсона; Щоткіна-Блюмберга; Яуре-Розанова; Коупа, Захар'їна, Кера, Курвуазьє, Мерфі, Образцова, Ортнера, Мюсі-Георгієвського, Керте, Мейо-Робсона, Мондора; Валя, Ківуля, Матьє-Склярова, Спасокукоцького;
18. Провести пальцеве дослідження пахового каналу
19. Визначити розміри грижових воріт.
20. Пальпаторно та аускультивно визначити вміст грижового мішка
21. Провести пальпацію периферійних лімfovузлів
22. Провести пальцеве ректальне дослідження
23. Скласти індивідуальну діагностичну програму у конкретного хворого на гострий апендицит, холецистит, панкреатит, защемлену грижу, перитоніт, кишкову непрохідність, перфорацію порожнистого органу, шлунково-кишкову кровотечу, травму живота
24. Обґрунтовувати та формулювати попередній діагноз основного захворювання, ускладнень та супутньої патології;
25. Визначати покази до ургентного оперативного втручання;
26. Провести підготовку хворого до ургентного оперативного втручання.
27. Провести підготовку хворого до планового оперативного втручання.
28. Скласти індивідуальну програму післяопераційного ведення пацієнта;
29. Провести профілактику тромбоемболічних, серцево-судинних та дихальних ускладнень);
30. Надавати правильні рекомендації у післяопераційному періоді (харчовий режим, трудова діяльність);
31. Провести рахунок ребер на рентгенограмі
32. Виявити рентгенологічні ознаки абсцесу легені, емпієми плеври
33. Виявити рентгенологічні ознаки переломів ребер, пневмо- та гемотораксу, тампонади перикарду, пневмомедіастинуму
34. Виявити рентгенологічні ознаки новоутворення середостіння, медіастиніту
35. Виявити рентгенологічні ознаки дивертикула, ахалазії, стенозу стравоходу
36. Виявити рентгенологічні ознаки діафрагмальних гриж
37. Виявити рентгенологічні ознаки кишкової непрохідності
38. Виявити рентгенологічні ознаки перфорації порожнистого органу
39. Читати рентгенограми з контрастним дослідженням шлунка, товстої та тонкої кишки
40. Читати рентгенограми з контрастним дослідженням поза печінкових жовчних протоків
41. Інтерпретувати результати УЗД черевної порожнини
42. Інтерпретувати результати КТ черевної та грудної порожнини
43. Провести клініко-рентгенологічну діагностику поранення серця
44. Сформулювати діагноз хворому з хірургічною патологією грудної клітки
45. Призначити санацію дихальних шляхів
46. Обрати лікувальну тактику при ускладненнях травми грудної клітки (переломи ребер, пневмоторакс, гемоторакс, гемоперикард, підшкірна та медіастинальна емфізема)

47. Обрати лікувальну тактику при легеневій кровотечі
48. Розпізнати перфорацію стравоходу, скласти діагностично-лікувальну програму
49. Надати невідкладну допомогу при клапанному пневмотораксі
50. Надати невідкладну допомогу при відкритому пневмотораксі
51. Надати невідкладну допомогу при флотації грудної клітки (описати)
52. Надати невідкладну допомогу при тампонаді перикарду (описати)
53. Інтерпретувати результати досліджень плевральної, перикардіальної рідини
54. Надати невідкладну допомогу при опіку стравоходу (описати)
55. Доглядати за плевральними дренажами
56. Видаляти дренажі
57. Знімати шви з рані
58. Зробити блокаду місця перелому ребра (порядок виконання)
59. Застосувати постуральний дренаж дихальних шляхів
60. Заповнити систему для проведення довенної інфузії
61. Провести плевральну пункцію (імітувати чи виконати на манекені)
62. Провести пункцію перикарду (імітувати)
63. Інтерпретувати результати досліджень респіраторного зразка, плевральної, перикардіальної рідини.
64. Зібрати набір інструментів для дренування плевральної порожнини
65. Змонтувати клапанну дренажну систему Бюлау
66. Ввести зонд в стравохід (порядок виконання)
67. Виконати промивання шлунка та оцінити кількість та характер вмісту
68. Зробити очисну клізму
69. Зробити сифону клізму
70. Встановити катетер в сечовий міхур у чоловіків та у жінок (на муляжі);
71. Провести тимчасову зупинку кровотечі з рані кінцівки: пальцеве притискання судин на протязі, накладання джгута (на манекені)
72. Провести тимчасову зупинку кровотечі з рані тулуба (на манекені)
73. Виписати рецепт на лікарські препарати;
74. Орієнтуватися у призначенні хірургічного інструментарію
75. Робити перев'язки чистої та гнійної рані
76. Оформляти медичну документацію (медичну карту стаціонарного хворого, виписку з медичної карти стаціонарного хворого, лист непрацездатності, екстрене повідомлення про інфекційне захворювання, повідомлення про хворого зі злюкою пухлиною, рецепт на лікарські препарати)
77. Користуватися деонтологічними принципами спілкування з хворим, його родичами та персоналом
78. Пальцеве визначення пульсації периферичних артерій на кінцівках.
79. Визначення наявності набряків на кінцівках.
80. Визначення наявності лімфедеми.
81. Оцінити стан мікроциркуляції на кінцівках
82. Визначити ширину судинного пучка середостіння
83. Визначити перкуторні границі серця
84. Провести аускультацію магістральних судин
85. Визначити показники артеріального та центрального венозного тиску
86. Провести венепункцію
87. Застосовувати пов'язки клейові та бинтові (на голову, шию, на нижню, верхню кінцівку та на грудну клітку).
88. Асистувати на операції

Самостійна робота студентів включає підготовку до практичних занять, в тому числі відпрацювання практичних навичок, аналіз та узагальнення інформації при підготовці до підсумкового контролю з дисципліни, підготовку презентацій для інформативних повідомлень з актуальних питань дисципліни на практичних заняттях (теми презентацій попередньо узгоджуються з викладачем).

Індивідуальна робота включає підготовку доповідей на студентські наукові конференції, участь в студентських олімпіадах та конкурсах з хірургії, участь в конкурсах студентських наукових робіт, виконання наукового дослідження під контролем викладача, участь в написанні публікацій за результатами власного наукового дослідження, створення ілюстративного матеріалу (відеофільми, фрагменти програм тощо), роботу в СНТ кафедри. Тематичні плани практичних занять, тематичний план самостійної роботи, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра хірургії/Студенту/Очна форма навчання/Медицина/б курс/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра хірургії#. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

3. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, тестування, електронне опитування, розв'язання ситуаційний задач, обстеження пацієнтів, трактування результатів фізикальних та додаткових методів досліджень, контроль виконання практичних навичок
Контроль засвоєння тематичного розділу дисципліни на проміжних контрольних заняттях	Не передбачений
Підсумковий контроль (диференційний залік)	Методи: усне опитування, вирішення ситуаційних задач-кейсів (згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, клінічно-орієнтовані ситуаційні завдання, практичні завдання, демонстрація практичних навичок, тести

4. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи)

Поточний контроль	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Контроль практичних навичок	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок
Підсумковий контроль дисципліни	Оцінка за диференційний залік: 71-80 балів – «відмінно» 61-70 балів – «добре»

	50-60 балів – «задовільно» Менше 50 балів – «не задовільно»/не склав
Оцінювання курсу:	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну Індивідуальна робота – від 6 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,9	B	добре	
160-169,9	C		
141-159,9	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	-
120-140,99	E	-	зараховано
60-119,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-59,99	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика навчальної дисципліни/курсу

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім. М.І. Пирогова та засадах академічної добросесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Клінічними базами курсу є: НКП «Вінницька обласна клінічна лікарня ім. М.І. Пирогова Вінницької обласної ради», ВМКЦ ЦР. Студент повинен вчасно приходити на практичне заняття, теоретично підготовленим згідно теми. Форма одягу при вході у стаціонарні відділення лікарні: змінне взуття, медичний халат і шапочка. При собі мати медичну маску, рукавички, антисептик. При введенні в лікувальному закладі режиму карантинних обмежень – строгое виконання його вимог. Пронесення з собою верхнього одягу, взуття, громіздких речей не дозволяється. Під час перебування в хірургічному стаціонарі студенти зобов'язані виконувати вимоги

лікувально-охоронного та санітарно-гігієнічного режимів. Заборонене самовільне, без дозволу викладача, торкання до апаратури, обладнання та інструментарію. Під час співбесід з хворими та їх родичами, а також поза стаціонаром здобувачі зобов'язані дотримуватись етико-деонтологічних принципів, вимог чинного законодавства про збереження інформації. Категорично забороняється поширювати медичну та особисту інформацію пацієнтів у будь-який спосіб (в т.ч. у соцмережах, усних розповідях тощо). Під час контактів з персоналом та дискусій в процесі навчання сповідуються принципи толерантності, ввічливості та взаємоповаги, не допускається виклична, некоректна, провокативна поведінка.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Мобільні телефони без обмежень можуть використовуватись лише для екстрених дзвінків, в інших випадках – з дозволу викладача. Застосування девайсів під час опитування та пояснень матеріалу заборонене.

Академічна добросердість. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної добросердісті ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної добросердісті). При порушенні норм академічної добросердісті під час поточного та підсумкових контролів (списування, користування девайсами та іншими джерелами інформації) студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку та строки, передбачені чинним Положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). Під час підсумкового контролю заборонено використовувати, з-поміж іншого, власні нотатки, записи, конспекти тощо.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра хірургії1#) черговому викладачу, або своєму викладачу в робочий час. Для відпрацювання пропущеного заняття студент повинен відповісти теоретичний матеріал пропущеного заняття та виконати передбачені темою практичні навички. Засвоєння матеріалу попущених лекцій перевіряється на підсумковому контролі.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни (від 1 до 12) студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами IPC згідно Положенню про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). Деталізація критеріїв оцінювання приведена у відповідному розділі на сторінці кафедри сайту університету (доступ з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен подати спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І. Пирогова